

БОРИС ГРІНЧЕНКО

КАВУНИ

БОРИС ГРІНЧЕНКО

КАВУНИ

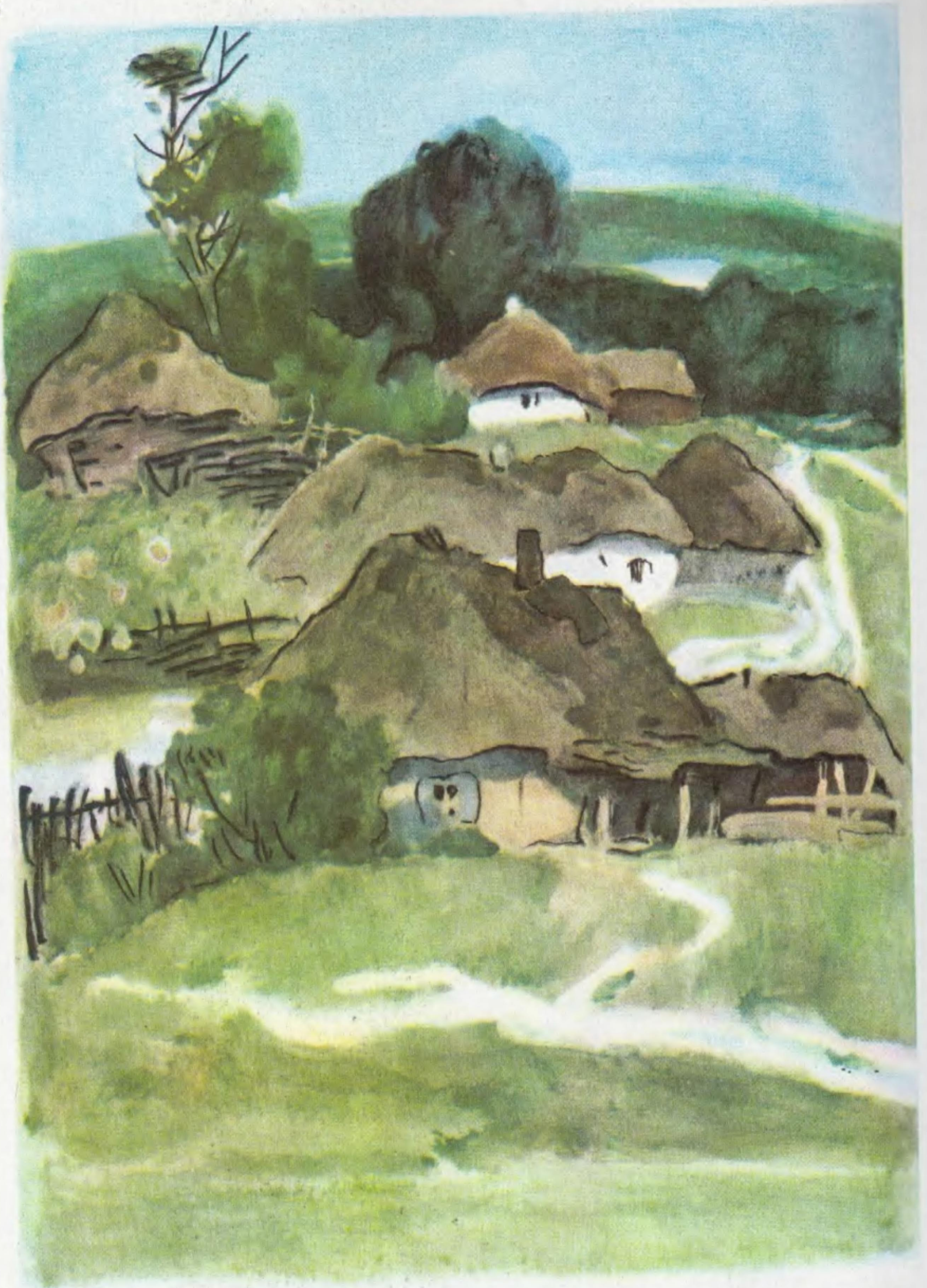
Оповідання

Для дошкільного віку

Художник
ВАСИЛЬ ЄВДОКИМЕНКО

КИЇВ «ВЕСЕЛКА» 1985

Те, про що кажу, робилося в невеликій убогій хатці. Там сиділа мати-вдова та її син Санько, хлопець років семи. Санько сидів на лаві й скиглив:

— Ну, мамо, ну дайте чого добренького попоїсти! Дайте! Хочу!

А мати казала:

— Та де ж я тобі візьму і чого ж тобі дам? Он хліб є.

Але Санькові хліба не хотілося:

— Що хліб! Хіба його вгризеш? У мене аж зуби після нього болять, бо черствий. Якби сальця!

— А як і того черствого не буде? — спиталася мати.

Санькові це не сподобалось.

— Не буде? Ви все кажете так, що не буде! А що ж мені робити, коли я сала хочу?

Малий Санько надув губи і сердито одвернув обличчя від матері в куток. Там павук снував туди й сюди своє мудре мереживо. Санько забув на хвилину про

сальце, зацікавивсь і став дивитися на павука. Та дививсь він недовго. Їсти таки хотілось, і Санько почав свою пісеньку знову:

— І таки хочу сальця!.. А ви все не даєте!.. Он Грицькові дає мати щоразу та ще й такий великий шматок.

— Так то ж багаті люди, синку.

— Хіба що, як багаті? Ви все не даєте.

Мати рада була б сина задовольнити, та не мала чим. Їй надокучило те скигління, і вона промовила сердито:

— Кажу тобі, що нема! Хочеш їсти — бери, що є, та й їж, а не вередуй і не скигли мені!

Санько замовк. Похнюпився, взяв із столу сухий краєць хліба і разів зо два вкусив його своїми білими зубами. Та не їлося. Положив шматок знову на стіл і вийшов з хати. Трохи постояв біля порога, подумав... Куди б його піти?..

А! Надумав! Вибіг з сіней, перебіг двір, перестрибнув у город, а з свого городу — у Стецьків. Стецько — це був його товариш. З городу — у Стецьків двір. Сіни в хаті були відчинені, — Санько увійшов туди. З хати озвалася тітка Мотря, Стецькова мати:

— Хто там?

— Це я.

— Та хто ж?

— Нехай Стецько вийде.

— Нащо?

Але Стецько з хати пізнав Саньків голос і зараз вискочив сам. Мати була гримнула на його:

— Та куди ж ти біжиш? Стривай!

Але це було даремно, бо Стецько з Саньком уже поспішилися втікти з двору.

Там, на Стецьковому городі, самото, поміж огірковим огудинням та картопляними кущами, стояла стара груша. Під тією грушею посідали хлопці і почали розмовляти. Білявий Санько казав чорнявому Стецькові:

А Санько впевняв:

— Та й чудний же ти! Ну чого він тепер буде в бур'яні? Адже тепер, опівдні, душно,— усі діди на баштанах по куренях сплять. Ну, лізьмо мерщій! Ти глянь, які кавуни!

Кавуни й справді були гарні, їх білі та рябі черева так і вилискувались проти сонця. Стецько трохи подумав і став з Саньком навколішки. Тоді обидва, припадаючи до землі, тихо зашаруділи огудинням. Спершу тяглися довгі й товсті пліті з величезних гарбузів, вони стягою обходили увесь баштан з країв. За ними починалися кавуни.

— Ну, рви! — зашепотів Стецько, як Санько перший доліз до них.

— Стривай! Це малі — он більші! — одмовив Санько.

І він поліз далі, ведучи перед. Але Стецько вхопив його за ногу:

— Не лізь далі!.. побачить!.. Рви тут!

— Не побачить! Лізь! — командував пошепки Санько, випручуючи ногу у товариша з рук.

Але Стецько здорово боявся і казав, уже мало не плачучи й голосно:

— Я не хочу далі! Я вернуся...

— Цить! Почують, то й справді піймають! — лякав його Санько і знов сміливо поліз наперед. Стецько не знав, що робити. Лізти далі — страшно, але й назад боявся вертатися без Санька. Він подумав трохи і поліз далі. Огудиння знову зашелестіло.

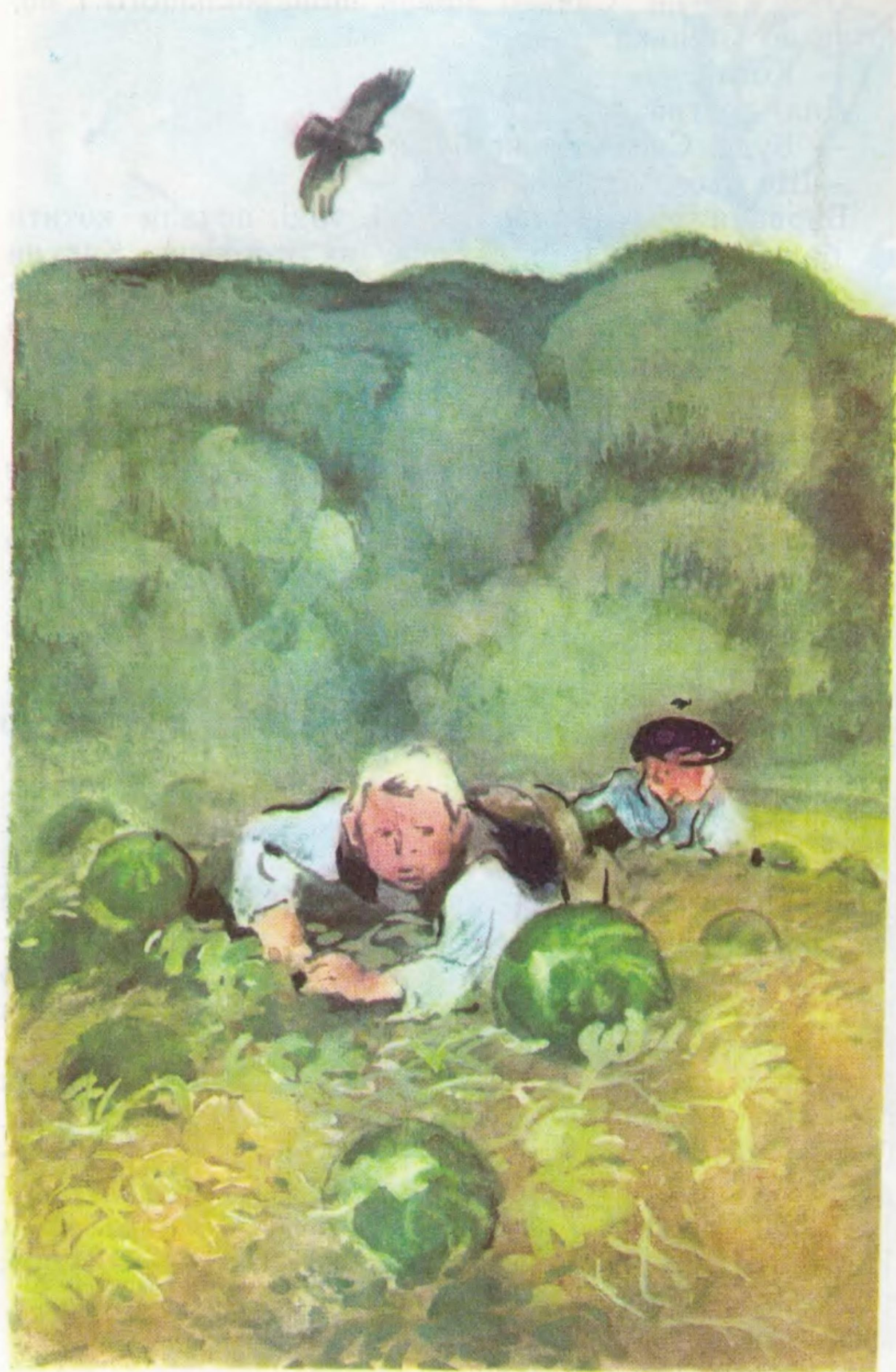
— Фю-і-і... фю-і!.. — гостро розітнулося над хлопцями в повітрі. Вони відразу ззирнулися. Обидва були білі як крейда.

— Фю-і-і!.. Фю-і!.. — знову різало повітря якесь гостре свистання.

Перший Санько догадавсь, що воно є, і шепнув:

— Кобець...

Над ними у повітрі справді ширяв хижий кобець, гостро й пронизувато свистячи.

От і кавуни. Санько зірвав щонайбільшого і покотив до Стецька.

— Коти!

Далі другий.

— Буде, Санько, вже буде.

— Ще цього здорового.

Вирвали ще й здорового і тоді почали котити по баштану назад, плазуючи, як і перше. Кавуни часом плуталися в огудинні, але котилися. За кілька хвилин хлопці були вже не на баштані, а в густій траві, що росла коло нього.

— Ну тепер добре! Оце так кав...— почав був пошепки Санько, але остання половина слова увірвалася у нього з уст. Обидва хлопці щільно припали до землі і лежали, затаївши духа: недалеко від них чулися хода та гомін. Товстий старий голос питався стиха:

— Отут, кажеш, бачив?

А другий одмовляв:

— Та ось недалеко від цієї осики.

«Боже! це ж нас піймають!» — подумав Санько і, штовхнувши Стецька у бік, шепнув:

— Лежи, як мертвий!

А Стецько й справді мов умирав; дух йому перехопило, горло стиснуло, серце затріпалося і завмерло, — наче вмерло; голова палала. Страшне дідове Кучмине обличчя та його солдатські вуса так і уявилися хлопцеві. Йому здавалося, що Кучма його хапає. Він скрикнув несамовито, зірвався з місця і побіг.

Дід Кучма із своїм товаришем уже поминули були хлопців, як зненацька почули позад себе крик. Озирались і побачили, що Стецько тікає. Вони кинулись за ним.

Стецько побачив, що вони ось-ось ухоплять його. Кучміні руки вже сягали до його спини. Почував, що гине, і скрикнув з усієї сили:

— Це не я!.. не я! то він!..

— Ге, тут і другий є! — скрикнув Кучма і озирнувся, а за ним його товариш. З цього скористувався Стецько і вскочив у гай. Кучмин товариш побіг за ним, але зачепився за кущ. Стецько дуже випередив його, перебіг уже гай. Тепер йому не страшно було, і він, не так уже поспішаючись, добіг додому.

А тим часом Кучма, кинувши Стецька своєму товаришеві, повернув до Санька. Він йому не дав утікати і зараз же захопив його своїми товстими здоровенними руками за волосся і скрикнув:

— А, ви красти! От я ж вам дам! Я вас навчу красти!

Санько шарпнувся з рук.

— Ге, тікати хочеш! Ні, хлопче, не втечеш від мене! — мов загарчав над ним Кучма, і його руки ще болячіше потягли хлопця за волосся. Санько заплакав.

— Ба, тепер плаче! А красти вмієш?

І товсті руки без жалю почали скубти його за волосся, за вуха. Хлопець кричав, пручався, але даремно.

— Утік! — сказав, вертаючись, другий чоловік.

— Шкода! Ну, та дарма: цього піймали, то знастиме, чий і той, — тоді до батька підемо. Чуєш, ти, бісеня, чий то хлопець з тобою був?

Санько мовчав.

— Чи ти оглух? Чий то хлопець утік?

Відмови не було ніякої. Кучма розсердився.

— Кажі, чий ви, а то кропиви дам!

Усе тіло в Санька трусилося з недавнього болю та з переляку, на очах стояли сльози, але губи були міцно стиснені.

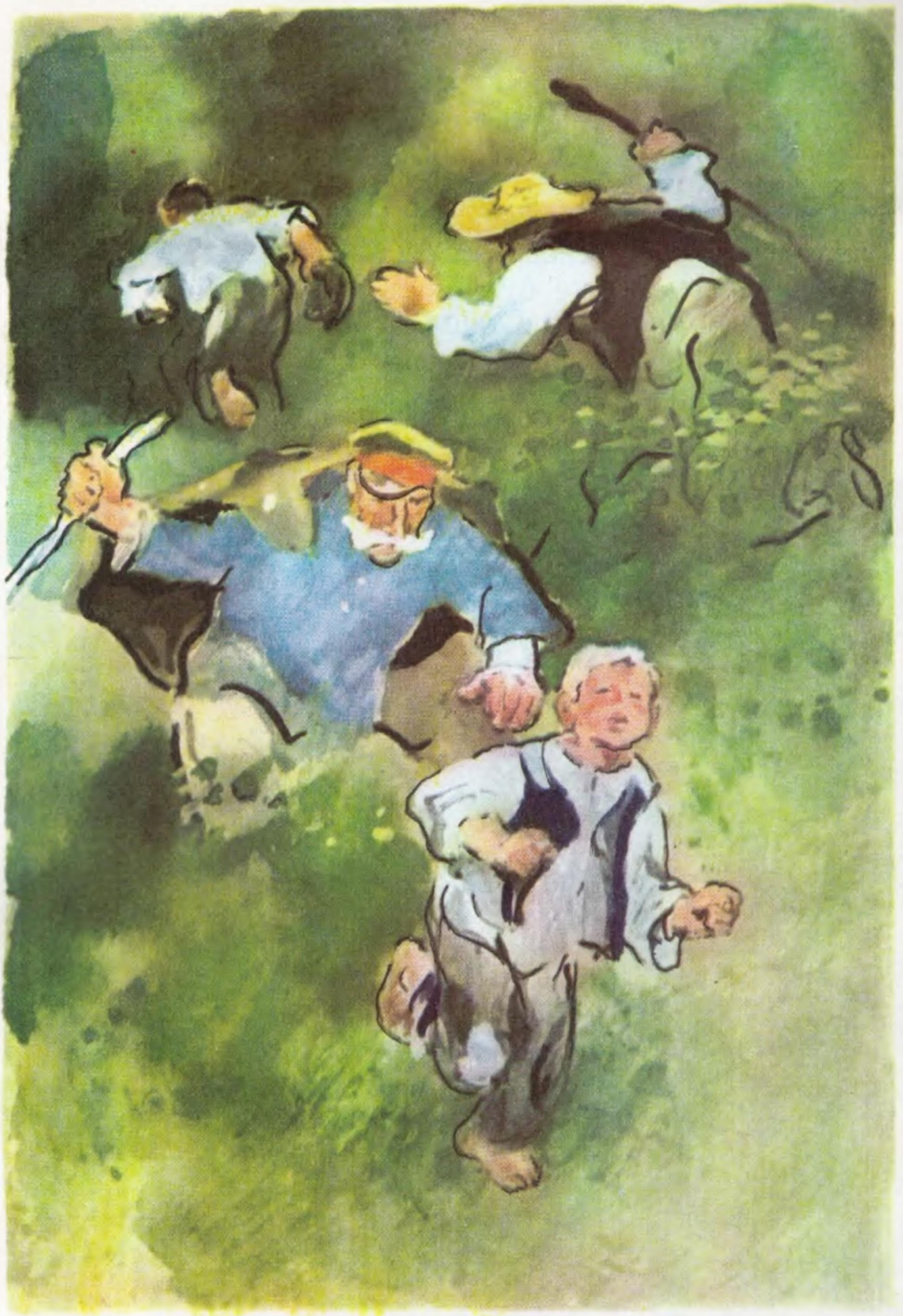
— Скажеш ти?

Санько трохи розтулив губи і промовив одне слово:

— Ні.

Кучма розлютувався:

— Ач, яке забісоване! Ану, Опанасе, бери його!..

Санько глянув на своїх мучителів.

— Дідусю, голубчику! Пустіть мене! Йй-бо, не буду, ніколи не буду! Пустіть! — почав благати Санько, обливаючись слізьми.

Але Кузьма не змилосерджувався і відмовив:

— Не буду? Ні, перше скажи, чий то хлопець, а тоді вже й просись. А ти чий?

Стецьків батько був сердитий. Як піде Кучма до нього, то спише він Стецькові спину батогом. Треба мовчати.

— Ти чий? — допитувався Кучма.

Санько подумав, що й цього не треба казати, бо тоді Кучма піде до матері... Мати не битимуть Санька, так Кучма лятиме матір. І Санько мовчав.

— Ну й чортеня! — скрикнув Кучма, розсердившись. — А дай лозини!

Дві дужих руки звалили хлопця додолу. Гнучка лозина свиснула і врізалась у тіло. Як попечений метнувся Санько і скрикнув:

— Ой дідусю, голубчику! пустіть!

— А скажеш, чиї ви?

Санько мовчав. Лозина знов різнула його.

— Скажеш?

Санько мовчав. Ще дві лозини, — як ножем ріже!

— Дідусю, простіть!

— Скажеш?

— Ні...

— А, так ти так! Бий! Бий дужче! Скажеш?

Лозина почала шмагати. Санько пручався, борсався з нестерпного болю, але мовчав.

Санько нічого не казав, а лозина все шмагала та шмагала.

— Скажеш?

Але Санько не міг уже нічого сказати: він зомлів з болю. А сторожі все шмагали його, аж поки помітили, що він уже не ворухиться. Тоді Кучмин товариш злякався:

— Ти глянь, — чого він як мертвий?

— Ат... зомлів хіба...— відмовив Кучма байдуже, але й сам він злякався.— Полежить, то прочумається. Ходім, Опанасе!

Але Опанас не йшов.

— Стривай, я водою на нього бризну.

Опанасові жалко стало хлопця. Він ухопив його й поніс до озерця, що було недалечко в гаю. Бачивши це, Кучма пішов собі до куреня.

Опанас положив хлопця на траву і почав бризкати на нього водою. Те бризкання відживило Санька, і він розплющив очі. Опанасові стало чогось ніяково дивитися йому в вічі, він пішов за Кучмою, думаючи:

— Тепер уже й сам устане.

Санько й справді встав, але не скоро,— аж надвечір повернувся додому. Тіло побите боліло нестерпуче.

Він три дні вилежав хворий дома і тільки четвертого вийшов на вулицю.

Того ж дня він стрінувся із Стецьком.

Побачивши його, Стецько похнюпився. Санько тільки промовив:

— Ех ти!..

Стецько насупився і побіг додому.

Але трохи згодом хлопці знов поладнали, тільки вже Санько не звірявся так на Стецька, як перш...

Борис Дмитриевич Гринченко

АРБУЗЫ

Рассказ

(На украинском языке)

Для дошкольного возраста

Художник

Василий Андреевич Евдокименко

Киев «Весілка»

Редактор В. В. Каменчук. Художній редактор В. А. Кивун.
Технічний редактор Т. В. Остапівська. Коректор Л. В. Остроушка

ІВ № 3344

Здано на виробництво 15.03.85. Підписано до друку 31.05.85.
Формат 70×100/16. Папір офсетний № 1. Гарнітура літературна.
Друк офсетний. Умови друк. арк. 1,30. Умови фарб. арк. 1,50.
Обл.-ва арк. 1,30. Тираж 300 000 пр. Зам 5-110. Ціна 18 к.

Орден Дружби народів видавництво «Весілка»
252050, Київ-50, Мельникова, 63.

Харківська книжкова фабрика «Комуніст»
310012, Харків-12, Енгельса, 11.